

Nr. 5 / 46.623 / 28.07.2016

Către: Domnul judecător Mircea ARON

Președinte

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Ref: adresa Consiliului Superior al Magistraturii privind completarea Codului penal în ceea ce privește instituția liberării condiționate

Stimate domnule Președinte,

Urmare adresei dumneavoastră nr. 2596/2016 prin care sunt formulate propuneri privind completarea Codului penal în ceea ce privește instituția liberării condiționate, vă comunicăm următoarele:

1. Prin propunerea dvs. se urmărește completarea Codului penal prin introducerea unui nou articol, art. 100¹, care să reglementeze interzicerea liberării condiționate în anumite cazuri expres prevăzute (facultativă, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii pentru o infracțiune săvârșită în stare de recidivă pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 10 ani sau mai mare, respectiv, obligatorie, în cazul condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață pentru o infracțiune săvârșită în stare de recidivă).

2. După cum și dvs. ați subliniat, liberarea condiționată nu este un drept al condamnatului, ci o *vocație* a acestuia, instituția prezentând un cert *caracter facultativ*. Astfel, liberarea condiționată nu reprezintă un drept recunoscut condamnatului de a nu executa pedeapsa până la termen, ci un instrument juridic prin care instanța de judecată constată că nu mai este necesară continuarea executării pedepsei în regim de detenție până la împlinirea integrală a duratei stabilite cu ocazia condamnării, întrucât condamnatul, prin conduita avută pe toată durata executării, dovedește că a făcut progrese în vederea reintegrării sociale și convinge astfel instanța că nu va mai comite infracțiuni, iar liberarea sa anticipată nu prezintă nici un pericol pentru colectivitate.

Cu toate acestea, nu suntem de acord cu sugestia formulată de dvs. în sensul interzicerii beneficiului liberării condiționate în cazul anumitor categorii de infracțiuni săvârșite în stare de recidivă.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Indiferent de eventualele efecte disuasive ale unei astfel de măsuri (faptul că o astfel de măsură este percepută de C.S.M. drept una cu rol de asanare a criminalității și separare de societate a persoanelor incorigibile, precum și ca avertisment suplimentar pentru toți destinatarii legii) trebuie subliniat că privarea de libertate fără posibilitatea, chiar și teoretică, a unei liberări condiționate comportă discuții din perspectiva respectării art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (C.E.D.O.).

Astfel, din interpretarea coroborată a jurisprudenței C.E.D.O. în materie, atât a paragrafelor relevante din speța invocată în adresa dvs. (*Vinter și alții c. Marii Britanii*, hot. din 9.07.2013, par. 119-122) cât, mai ales, a altor spețe relevante, recente, ale instanței de contencios convențional european (*Laszlo Magyar c. Ungariei*, hot. 20.05.2014, par. 46-53; *Murray c. Olandei*, hot. din 26.04.2016, par. 99-104) rezultă că statele sunt obligate să prevadă mecanisme previzibile și constante de acordare a liberării condiționate pentru toate categoriile de deținuți. Astfel, Curtea susține principiul, care se regăsește în dreptul european și internațional, conform căruia tuturor deținuților, inclusiv celor aflați în executarea pedepsei detențiunii pe viață, trebuie să li se ofere posibilitatea reabilitării și perspectiva punerii în libertate dacă reabilitarea este atinsă. În ceea ce-i privește pe condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață, aceste mecanisme trebuie să garanteze o primă reexaminare în termen de cel mult 25 de ani de la data aplicării pedepsei, precum și reexaminări periodice ulterioare și să permită autorităților să evalueze orice progres către reabilitare.

În concluzie, apreciem că instituția liberării condiționate în sistemul românesc constituie acel mecanism care în opinia C.E.D.O. conferă garanțiile convenționale necesare respectării art. 3 din Convenție.

În plus, instituția liberării condiționate face parte din ansamblul măsurilor generale ce vizează rezolvarea problemei structurale a supraaglomerării penitenciarelor atât în România, cât și în alte state care se confruntă cu această problemă, precum Italia, Polonia, Bulgaria¹. Reamintim, în acest context, că, prin hotărârea pronunțată în cauza *Iacov Stanciu* (12.07.2012), CEDO a reținut că guvernul român a luat unele măsuri generale, inclusiv de natură legislativă, pentru a remedia problemele structurale legate de supraaglomerare și de condițiile de detenție necorespunzătoare care decurg din aceasta. Totuși, având în vedere amploarea problemei recurente în discuție, trebuie continuate eforturile constante și pe termen lung, precum adoptarea unor măsuri suplimentare, pentru a ajunge la o deplină conformitate cu art. 3 și 46 din Convenție. Or, după opinia noastră, măsura propusă de dvs. ar avea ca efect agravarea fenomenului supraaglomerării penitenciarelor, contrar jurisprudenței CEDO menționate mai sus, care stabilește, în sarcina guvernului român, obligația de a lua măsuri pentru a combate acest fenomen.

În finalul răspunsului nostru dorim să vă asigurăm că situația penitenciarelor din România este cunoscută ministrului justiției, iar identificarea unor soluții eficiente pentru rezolvarea acesteia constituie o preocupare la nivelul instituției noastre. Sub acest aspect menționăm că în data de 30.06.2016, împreună cu Administrația Națională a Penitenciarelor, am aprobat *Planul de acțiune sectorial pentru îmbunătățirea condițiilor*

¹ Planurile de acțiune ale acestor state cu privire la îmbunătățirea condițiilor de detenție sunt accesibile la <http://www.coe.int/en/web/execution/submissions>

MINISTERUL JUSTIȚIEI

de detenție², ca parte a Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2020; în vigoare începând cu 01.07.2016, acesta prevede o serie de măsuri în sensul asigurării accesului la muncă și la servicii medicale de calitate, precum și al reintegrării sociale a persoanelor private de libertate. De asemenea, în perioada imediat următoare Ministerul Justiției va lansa o dezbateră publică pe tema problemelor din penitenciare.

Cu deosebită considerație,

Raluca Alexandra PRUNĂ

MINISTRUL JUSTIȚIEI

² Planul de acțiune sectorial pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție a fost publicat pe site-ul Ministerului Justiției (<http://www.just.ro/wp-content/uploads/2016/06/Plan-de-masuri-pentru-imbunatatirea-conditiilor-de-detentie2.pdf>)